

FUNȚII DISCURSIVE ALE DEMONSTRATIVELOR ÎN TEXTUL JURNALISTIC ACTUAL

MARIANA GHERGHINA CĂLIN
Universitatea din București

1. Introducere

Comunicarea de față își propune să identifice și să analizeze comparativ, într-un cadru cognitiv, funcțiile discursive ale demonstrativului de apropiere *acesta* și ale demonstrativului de depărtare *acela*¹, în limbajul jurnalistic actual. Interesează, în același timp, și în ce măsură aceste funcții influențează frecvența utilizării celor două demonstrative. Am considerat necesar acest demers, deoarece în literatura română de specialitate nu există o tratare unitară a demonstrativelor anaforice și deictice, nici o descriere completă pentru un anumit stil funcțional (aici, stilul jurnalistic), ci doar câteva articole care tratează un aspect sau altul în legătură cu tema largă a fenomenelor de anaforă și deixis².

Exemplele au fost selectate din reviste culturale, precum: *Timpul*, *Alecart*, *Cetatea culturală*, *Familia*, *Suplimentul de cultură*. Corpusul analizat a permis evidențierea unor funcții relativ omogene, în ciuda autorilor diferiți ai textelor.

2. Prezentarea datelor

Demersul nostru are ca punct de plecare articolul lui Himmelmann (1996: 218-219), unul dintre cele mai complete studii din bibliografia parcursă, deoarece tratează împreună demonstrativele anaforice și deictice³, identifică patru funcții discursive „universale” ale acestora – (a) utilizarea situațională; (b) utilizarea deictică discursivă; (c) utilizarea anaforică

¹ Vom avea în vedere întreaga paradigmă a formelor standard, ilustrate mai sus prin masculin singular, cazul nominativ (*aceasta, aceștia, aceștea, acestuia, acesteia*, respectiv *aceea, aceia, acelea* etc.) și variantele populare, colocviale (*asta,ăștia, astea,ășteia,ăștora* etc. și *aia,ăla* etc.).

² Problema demonstrativelor anaforice și deictice a fost tratată fie în gramaticile generale, în articolele consacrate pronomului (Avram [1986] 1997), respectiv anaforei / deixisului (GALR I, II (2005 și 2008), GBLR (2010)), constituind unul dintre aspectele, minore, avute în vedere, fie în studii individuale, dedicate unuia sau altuia dintre demonstrative (Nicula 2008: *asta vs aceasta*); alte studii tratează problema anaforei în ansamblu, amintind și despre demonstrative (Zafiu (2004), Oroian (2006)), aspecte ale anaforei discursive (Manoliu Manea 1993) sau ale deicticelor discursive, unde sunt amintite și demonstrativele (Vasilescu 2012) sau prezintă trăsături ale demonstrativelor dintr-un singur compartiment al limbii: limba vorbită (Dediu (2007), Nicula (2008 și 2009), Vasilescu (2009), limba literaturii artistice (Tasmowski (1990), studiu care urmărește aspecte contrastive româno-franceze; Emsel, Cuartero (2007), care prezintă particularitățile determinanților demonstrativi din traduceri literare paralele din spaniolă, franceză și română).

³ În continuare, în diferențierea dintre deixis și anaforă vom avea în vedere criteriul textual: entitățile care „trimit” în interiorul textului vor fi considerate *anaforice*, iar cele care trimit în afara textului (în contextul extralingvistic), *deictice*.

(engl. *tracking*¹); (d) utilizarea de recunoaștere sau recognițională (engl. *recognitional use*) – și, în același timp, oferă un model clar de clasificare și analiză a demonstrativelor, model care nu a fost aplicat pentru limba română.

Trăsăturile generale ale discursului jurnalistic influențează raportul dintre cele patru utilizări identificate de Himmelmann. Discursul publicistic este „un discurs general care amalgamează și focalizează cunoștințele și credințele despre ce a fost, este și ar trebui să fie, evident cu accentuarea prezentului, („news”, „now”, „hic et nunc”), dar fără excluderea memoriei și prospectivei” (Roventă-Frumușani 2004: 109); este un discurs ancorat deictic, jurnalistul și cititorul având un fond comun de cunoștințe.

Alte caracteristici ale textului jurnalistic relevante pentru selecția demonstrativelor sunt: interferența de limbaje și tipuri de text (Zafiu 2007), pătrunderea în scris a oralității (colocviale). Preferința pentru limbajul popular, familiar derivă din nevoia de accesibilitate, de apropiere de cititor, dar și din sentimentul noutății. Ca și textul literar, textul jurnalistic conține situații de eterogenitate enunțiativă (Demol 2010: 96): discursul asumat de autor (de jurnalist) încorporează uneori un discurs citat. Citarea discursului direct presupune introducerea unor elemente de oralitate, iar legătura dintre cele două tipuri de discurs se realizează prin intermediul demonstrativelor (cazurile de utilizare situațională în stil direct). Scopul pentru care locutorul utilizează demonstrativele este asigurarea coerenței și a coeziunii discursive și evitarea repetiției. În interviuri predomină dialogul între interlocutori care favorizează, de asemenea, introducerea elementelor de oralitate. Replicile se succed, demonstrativul anaforic, deictic (sau deictic discursiv, după caz) asigură continuitatea discursivă.

Valorificând doar două dintre utilizările propuse de Himmelmann 1996² –utilizarea situațională și utilizarea anaforică –, am considerat necesar să propunem și să descriem, pe baza corpusului selectat, și alte funcții (subsumate acestora) cu care demonstrativele sunt utilizate în limba română.

Vom observa că există *funcții comune* celor două demonstrative – de apropiere și de depărtare (funcțiile de recategorizare, din cadrul utilizării anaforice), și *funcții specifice* (pentru demonstrativul de depărtare, caracteristice sunt funcțiile de evocare și de simulare a evocării, iar pentru demonstrativul de apropiere, funcțiile situaționale simbolică și referențială mixtă, funcția anaforică de menționare).

3. Funcții discursive ale demonstrativelor

3.1. Utilizarea situațională (engl. *exophoric use* la Diessel (1999: 94-95), engl. *exophora* la Strauss (2002: 136))

Utilizarea situațională (deictică) este un concept larg care, pe lângă deixisul propriu-zis (care implică locutorul ca centru deictic și presupune adesea, ca trăsătură distinctivă, gestica), include și deixisul simbolic³, și contextul narativ (*deixis am phantasma* la Bühler ([1934]

¹ Termenul *tracking* este considerat de Himmelmann un hiperonim al conceptului de anaforă în înțeles strict textual, un concept mult mai larg care cuprinde și modificările substanțiale pe care le poate suferi antecedentul (de exemplu, în cazul referențelor evolutive, conceptul permite interlocutorului să acceseze reprezentarea referențului așa cum a evoluat acesta până în momentul ultimei lui identificări); în lucrarea de față, vom utiliza termenul de *anaforă*, inclusiv cu sensul atribuit de Himmelmann.

² Am recurs la această abordare restrânsă, din cauza limitei de spațiu.

³ Deixisul simbolic semnifică referința la un element care nu este numit ca atare în text, care nu este imediat vizibil în context, dar care poate fi înțeles prin trimitere la situația de comunicare (Himmelmann (1996: 220), Diessel (1999: 94)). Mai mult, demonstrativele pot fi utilizate pe lângă substantive abstracte sau cu elemente care nu au o existență fizică.

2011), și utilizarea lui *acesta* cu funcție introductivă (*new-this*) în limbajul popular, colocvial, când referentul nu este prezent în contextul situațional imediat și nu există o altă mențiune a lui prin articol nehotărât (Himmelmann 1996: 219–224; Diessel 1999: 94–95).

Față de alte tipuri de texte scrise (de exemplu, textul juridic-administrativ), în textul jurnalistic am constatat o mai mare frecvență a demonstrativelor cu utilizare situațională (cu diverse funcții), deoarece comunicarea jurnalistică este ancorată deictic (presupune existența unei baze de date comune jurnalistului și cititorului). Cu toate acestea, demonstrativele cu utilizare deictică nu echivalează ca frecvență utilizarea anaforică.

În corpusul analizat, deixisul gestual nu este reprezentat. În schimb, utilizarea situațională poate fi exemplificată prin alte situații.

3.1.1. Funcția simbolică

Am încadrat în această primă subclasă din categoria situaționalelor exemple în care demonstrativele trimit la entități care nu sunt imediat vizibile în situația de comunicare¹. Dacă în cazul funcției situaționale propriu-zise (nerepresentate în textul jurnalistic), referentul este concret, un obiect bine delimitat, identificabil (gestual) în situația de comunicare imediată, în cazul funcției simbolice, referentul – tot o entitate din contextul situațional – nu poate fi surprins în întregime, ci doar cunoscut din experiența anterioară; este o realitate, o stare de fapt perceptibilă *cu ochiul minții*, fără să poată fi văzută.

Exemplele identificate în corpus conțin **deictice temporale**, acestea fiind alcătuite dintr-un **determinant demonstrativ de apropiere (ante- sau postpus)** și **un nume de unitate temporală sau care sugerează timpul**, precum *an, vară*, ca în exemplul (1):

- (1) *Și The Bling Ring ar trebui să ajungă la noi în această vară.* (SC: 3)

3.1.2. Funcția de evocare (sau funcția „narativă”)

Luând în considerare criteriul textual în stabilirea limitelor dintre anafora și deixis (*antecedent textual* – în cazul anaforei și *referent* – pentru deixis), am considerat necesară delimitarea ca subclasă și includerea în categoria largă a situaționalelor (a deicticelor) a tuturor exemplurilor care trimit la universul comun de cunoștințe, împărtășite de interlocutori / cititori, fără să existe în text un referent precis (deci fără să se confunde cu anafora)². Comună tuturor textelor în care apare această funcție este ideea de temporalitate, raportarea la o etapă trecută, *evocată*.

Este o funcție realizată exclusiv prin **demonstrativ de depărtare** (nu și de apropiere), **în antepunere + nume**. De exemplu:

- (2) *Capitolele dedicate lui Ceaușescu și soției sale concentrează absurditatea caracteristică acelei perioade.* (A: 9)

Astfel, chiar în absența unui context mai larg și fără un referent explicit, cititorul înțelege că *aceea perioadă* evocă regimul comunist. Demonstrativul de depărtare exprimă

¹ Exemplul din bibliografie este: *This city stinks*, unde orașul ca întreg nu este vizibil (Levinson 1983: 66, *apud* Diessel 1999: 94).

² Fără să propună un nume funcției, Strauss (2002: 138) încadrează exemplele cu demonstrativ de depărtare (din narațiunile orale) care *tind să* trimită la cunoștințe împărtășite, în cadrul referinței non-forice (engl. *non-phoric reference*), deoarece nu reprezintă o reluare anaforică sau cataforică a unui element menționat anterior; referentul denotat nu apare **decât în mintea vorbitorului** (Halliday, Hassan 1976: 61).

distanța temporală, dar și distanța afectivă față de perioada sau evenimentele numite, de aceea este singurul care poate apărea în aceste tipuri de contexte.

3.1.3. Funcția de simulare a evocării (sau funcția pseudoevocatoare)

Am plasat această funcție în categoria situaționalelor, deoarece este strâns legată de funcția anterioară, prin faptul că presupune o anumită solidaritate între interlocutori și referentul nu este prezent în context.

Am ales denumirea *simulare a evocării* deoarece, spre deosebire de *funcția de evocare*, nu se „evocă” o întâmplare trecută, trăită, ci doar se creează impresia de *aducere-aminte*, de complicitate între emițător și alocutor (destinatar), cu ajutorul demonstrativului de depărtare cu forță de sugestie. Folosirea demonstrativului imprimă textului un anumit retorism. Emițătorul prezintă evenimentele în mod „autoritar” (ca fiind date, cunoscute, deși nu există trimiteri anterioare la referent), iar demonstrativele fac posibilă „recunoașterea” referentului, de fapt construirea mentală a acestuia. Ca și în cazul funcției de evocare, se păstrează ideea de *distanță*, proprie demonstrativului de depărtare.

Funcția se realizează, ca și funcția înrudită, numai prin **expresie demonstrativă simplă sau complexă** (între demonstrativ și nume poate apărea și un alt determinant, conform tiparului: **adjectiv demonstrativ de depărtare ± alt determinant + nume**). Față de funcția de evocare însă, demonstrativul se află numai în antepoziție:

- (3) *Nicolae Balotă face parte din categoria **acelor** paradoxale spirite ce s-au născut bătrâne, dar rămân mereu tinere, chiar și la vârsta senectuții.* (F: 66)

Autorul creează o categorie „subiectivă” (*categoria **acelor** paradoxale spirite*), dată ca fiind cunoscută de interlocutor, scopul său fiind acela de a-și exprima atitudinea față de referent (considerație, respect). Este o convenție acceptată tacit de cititor, datorită utilizării demonstrativului de depărtare care tinde să fie asociat de obicei cu informația cunoscută, împărtășită (Strauss 2002: 143):

- (4) *Lectura, curată, captivantă [...] nu ajunge la **acea** gramatică a sensului de dincolo de cuvinte.* (T₁₇₀: 7)

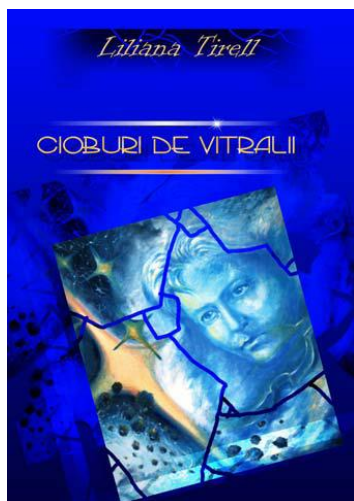
3.1.4. Funcția referențială mixtă (rezultată din interferența de coduri)

Am considerat necesar să delimităm această funcție în cadrul utilizării situaționale, ca urmare a specificului textelor jurnalistice caracterizate prin interferența de coduri (avem în vedere aici combinația dintre text și imagine), ca în exemplul (6)¹. Această funcție se realizează prin expresie demonstrativă, a cărei structură este: **antecedent / referent (text / imagine) + expresie demonstrativă (adjectiv demonstrativ de apropiere, antepus + nume)** (v. ex. 5).

Apar dificultăți de interpretare în stabilirea antecedentului / referentului sintagmei demonstrative: este textul sau imaginea?! Dar dacă luăm în considerare că imaginea are un impact mai puternic decât textul și că este prezentă în spațiul deictic al cititorului, atunci explicația cea mai îndreptățită înclină spre încadrarea exemplului în categoria situaționalelor (Cornish 2007: 5), ceea ce am și considerat în această situație. Demonstrativul este un situațional de tip special (cu doi candidați „buni” la poziția de antecedent / referent).

¹ Am redat inclusiv dispunerea grafică din articol.

- (5) *Liliana Tirel, Cioburi de vitralii, poezii, Postfață de Liviu Apetroaie, Grafică de Mihai Cătrună, Editura PIM, Iași, 2013, 110 p.*

La apariția acestui volum, scriitorul și traducătorul chilian stabilit de decenii în România, mă refer la Mario Castro Navarrete, nota [...] (T₁₇₃: 5)

Însă, pentru cititorul obișnuit importantă este înțelegerea globală a mesajului, și nu raportarea la un anume antecedent sau referent.

3.2. Utilizarea anaforică

Această utilizare trimite de obicei la participanții majori ai discursului și ajută interlocutorul să urmărească cui i se întâmplă (ceva). O expresie anaforică nu trimite în mod necesar la aceeași entitate la care trimit antecedentii săi, deoarece este posibil ca entitatea respectivă să fi suferit modificări substanțiale între cele două mențiuni (problema referențelor evolutive; v. și Cornish (2011: 6), noțiunea de *antecedent-trigger*¹).

Așa cum în textele orale predomină utilizarea situațională (deixisul), în textele scrise utilizarea anaforică este cel mai bine reprezentată. Vom prezenta în continuare funcția de recategorizare și funcția de menționare², sistematizate și subsumate utilizării anaforice.

3.2.1. Funcția de recategorizare (de reclasificare)

Această funcție nu este nouă; în literatura de specialitate există precizarea că, pe lângă reluare, expresia demonstrativă anaforică poate avea rol de **(re)clasificare** a obiectului (Corblin 1987: 209). Însă funcția descrisă și sistematizată ca atare nu apare în bibliografia studiată. Reclasificarea obiectului poate fi: **reclasificare neutră**, **rezumativă** (6) și **reclasificare „forte”**, subiectivă (7) (Corblin 1987: 211).

Reclasificarea neutră, rezumativă se realizează prin **adjectiv pronominal demonstrativ de apropiere sau de depărtare și nume**:

- (6) *Copiii care erau mici în anii '80 au crescut acum [...]. O parte dintre acești tineri au și plecat din Iran (SC: 10)*

Reclasificarea „forte”, subiectivă se realizează, ca și reclasificarea neutră, prin expresie demonstrativă de apropiere sau de depărtare:

¹ Conceptul canonic de antecedent nu asigură, în opinia autorului, o interpretarea completă a anaforicului; referentul antecedentului nu rămâne static, odată stabilit, ci *reprezentarea* lui în discurs acumulează sau se dispensează de proprietăți, ca funcție a ceea ce este predicat în discurs. (v. și Levinson (2000: 60, 111), *presupposition-trigger*).

² *Funcția de reluare* a fost omisă din prezentul articol, din cauza limitei de spațiu, dar și a faptului că reprezintă una dintre trăsăturile comune, de bază, ale demonstrativului.

- (7) În regimul „comunismului naționalist” (păstrez ghilimele, din pricina neconținutei / neînțelegerii stări de „siderațiune”, în fața **acestei struțocămilă** fascinante) [...] (CC: 20)

Demonstrativul **această** (*struțocămilă*) nu reia propriu-zis numele anterior (*regimul „comunismului naționalist”*), ci îl reclasifică, introducând și judecata locutorului. Este o reclasificare forte, operație interpretativă, în urma căreia rezultă o „metaforă”. Sintagma demonstrativă devine un mod de reclasificare posibil, prin care obiectul anterior este redenumit, reclasificat pe baza unui raport de analogie.

3.2.2. Funcția de menționare

Am denumit această funcție – **de menționare** – după fr. (*un*) *mentionnel* (Corblin 1998), deoarece există și în limba română astfel de forme de menționare care trimit la materialitatea spațială sau temporală a textului. În ceea ce privește denumirea elementelor care fac parte din această categorie, Béguelin (1994: 22) folosește sintagma *pointeurs spécifiques de l'écrit* („indici specifici scrisului”), fapt ce limitează prezența acestor elemente la aspectul scris al limbajului. Pentru limba română, pe lângă sintagma *forme de menționare*, propusă de Zafiu (2004: 240)¹, vom utiliza și termenul adaptat din limba franceză, *menționale*. Față de articolul lui Corblin (1998), în care se pune problema *menționalelor* în sens larg (a menționalelor ordinale și a celor demonstrative²), în prezentul articol interesează numai menționalele demonstrative. Modalitatea curentă de realizare a acestei funcții este **expresia demonstrativă** alcătuită din: **pronumele demonstrativ de apropiere *acesta* + determinantul *din urmă***; în această structură nu poate apărea forma scurtă, populară *ăsta*, formularea **ăsta din urmă* nefiind specifică limbii vorbite; vom glosa această structură (*acesta din urmă*) ca „individul pe care tocmai l-am menționat”, adică indivizii care sunt menționați efectiv în discurs, indiferent dacă mai apoi, pe baza acestui mijloc discursiv are loc identificarea referentului.

Acesta din urmă este ultimul element dintr-o serie de elemente (de același fel)³ menționate:

- (8) *Ficțiunea își asumă un „măcel” crunt cu realitatea, chiar între granițele **acesteia din urmă***. (A: 26)

Condiția impusă pentru menționale (Corblin 1998: 38-40) este că demonstrativul reia termenul (antecedentul posibil) cel mai apropiat – inclusiv informațiile de gen și număr – doar dacă mai există cel puțin o altă mențiune în context. În cazul în care antecedentul este singurul candidat posibil (nu mai există alți antecedenti posibili ai anaforicului), sintagma *din urmă* trebuie omisă:

- (9) *Corpul A al Universității „Alexandru Ioan Cuza”, este împărțită (sic!) de **aceasta din urmă** cu Universitatea Tehnică „Gheorghe Asachi”, cunoscută și ca Politehnica.* (SC: 4)

¹ Cu precizarea că autoarea le consideră „forme mixte de menționare, predominant anaforice, utilizate ulterior și pentru identificarea referentului”.

² V. și Corblin, Laborde (2001: 99-121).

³ V. și Avram (1997: 176).

3. Concluzii

Pornind de la cele patru mari categorii identificate de Himmelmann (utilizare situațională, deictică discursivă, anaforică și recogațională), pe baza exemplurilor, am considerat necesară subclasificarea lor, deci introducerea, în cadrul fiecăreia dintre cele două categorii analizate, a unor funcții noi și a unor denumiri pentru acestea: pentru utilizarea situațională am introdus funcția de evocare sau funcția de simulare a evocării, funcția referențială mixtă (rezultată din interferența de coduri). Pe lângă acestea, și pentru utilizarea situațională, dar și pentru utilizarea anaforică, am tratat împreună funcții semnalate separat în bibliografia străină (nu neapărat cu aceeași denumire) la autori diferiți, din perioade diferite. De exemplu, funcția situațională simbolică apare la Himmelmann (1996: 220) și Diessel (1999: 94), funcția anaforică de reclasificare, la Corblin (1987: 195, 211), funcția de menționare, tot la Corblin (1998) etc.

Dintre funcțiile enumerate, unele sunt **funcții comune** celor două demonstrative analizate (funcția de recategorizare din cadrul utilizării anaforice), iar altele sunt **funcții specifice** (de exemplu, funcțiile situaționale simbolică și referențială mixtă și funcția anaforică de menționare sunt specifice demonstrativului de apropiere, iar funcțiile de evocare și de falsă evocare, din cadrul utilizării situaționale, sunt specifice demonstrativului de depărtare).

Statistica efectuată pe un număr de 6000 de cuvinte a relevat frecvența ridicată a demonstrativelor anaforice în raport cu demonstrativele situaționale. Dar, spre deosebire de alte texte scrise (de exemplu, față de textul juridic-administrativ), în textul jurnalistic sunt mai frecvente demonstrativele situaționale. Acest lucru rezultă din specificul textului jurnalistic – temele tratate sunt contemporane cu jurnalistul și cu cititorul, sunt actuale.

Statistica a mai evidențiat asimetrii în ceea ce privește utilizarea demonstrativelor de apropiere și a celor de depărtare: frecvența demonstrativelor de apropiere este net superioară frecvenței demonstrativelor de depărtare, ca trăsătură generală. În ceea ce privește raportul dintre formele literare și cele popular-coloquiale folosite, acesta este net în favoarea formelor literare.

Se poate deduce că frecvența redusă a demonstrativului de depărtare în raport cu demonstrativul de apropiere se datorează și faptului că îndeplinește un număr redus de funcții specifice, acestea fiind preluate, reprezentate, de demonstrativul de apropiere.

SURSE

- A = *Alecart*, Iași, mai 2013, nr. 10.
- CC = *Cetatea culturală*, Cluj-Napoca, iulie / august 2013, XIV, seria IV, nr. 10-11.
- F = *Familia*, Oradea, ianuarie 2013, 49 (149), seria V, nr. 1 (566).
- SC = *Suplimentul de cultură*, anul IX, nr 407, 13-19 iulie 2013.
- T₁₇₀ = *Timpul*, 5 mai 2013, XIII, nr. 170.
- T₁₇₃ = *Timpul*, 8 august 2013, XIII, nr. 173.

BIBLIOGRAFIE

- Avram, Mioara, [1986] 1997, *Gramatica pentru toți*, ediția I, 1986, București, Editura Academiei; ediția a II-a revazută și adăugită, 1997, București, Editura Humanitas.

- Reichler-Béguelin, Marie-José, 1994, „L'encodage du texte écrit. Normes et déviations dans les procédés référentiels et dans le marquage de la cohésion”, în L. Verhoeven, A. Teberosky (ed.), *Proceedings of the Workshop on Understanding early literacy in a developmental and cross-linguistic approach*, vol. II, Strasbourg, European Science Foundation, p. 175–204.
- Bühler, Karl, [1934] 2011, *Theory of language. The representational function of language*, Amsterdam / Philadelphia, John Benjamin Publishing Company.
- Corblin, Francis, 1987, *Indéfini, défini et démonstratif*, Genève, Librairie Droz S.A., p. 194–242.
- Corblin, Francis, 1998, „Celui-ci anaphorique: un mentionnel”, *Langue française*, vol. 120, nr. 120, p. 33–43.
- Corblin, Francis, M-Ch. Laborde, 2001, „Anaphore nominale et référence mentionnelle: le premier, le second, l'un et l'autre”, în W. De Mulder et al. (ed.), *Anaphores pronominales et nominales. Etudes pragma-sémantiques*, Rodopi, p. 99–121.
- Cornish, Francis, 2007, „English demonstratives: discourse deixis and anaphora. A discourse-pragmatic account”, în R. A. Nilsen, A. A. N. Amfo, K. Borthen (ed.), *Interpreting utterances; pragmatics and its interfaces. Essays in honor of Thorstein Fretheim*, Oslo, Novus Press, p. 147–166.
- Cornish, Francis, 2011, „Indexical reference within a discourse context: Anaphora, deixis, anadeixis and ellipsis”, *Journee d'Etude „Ellipse et anaphore”*, Institut Charles V, France, Université Paris 7.
- Dediu, Cristina, 2007, „Utilizări ale pronumelor demonstrative și ale adjectivelor pronominale demonstrative în limba română actuală”, în *Studii lingvistice. Omagiu profesoarei Gabriela Pană Dindelegan, la aniversare*, București, Editura Universității din București, p. 75–78.
- Demol, Annemie, 2010, *Les pronoms anaphoriques il et celui-ci*, Bruxelles, Éditions Duculot.
- Diessel, Holger, 1999, *Demonstratives. Form, function, and grammaticalization*, Amsterdam / Philadelphia, John Benjamins Publishing Company.
- Emsel, Martina, Juan Cuartero Otal, 2007, „Les fonctions discursives des déterminants démonstratifs en espagnol, en français et en roumain”, *Übersetzen und interkulturelle Kommunikation. Festschrift für Gerd Wotjak zum 65. Geburtstag*, Frankfurt am Main, Peter Lang, p. 235–249.
- Guțu Romalo, Valeria (ed.), 2005, *Gramatica limbii române*, vol I-II, București, Editura Academiei Române.
- Halliday, Michael A. K., Hassan, Ruqaiya, 1976, *Cohesion in English*, London, Longman Group Limited.
- Himmelman, Nikolaus Paul, 1996, „Demonstratives in narrative discourse: a taxonomy of universal uses”, în Barbara Fox (ed.), *Studies in anaphora*, Amsterdam, John Benjamins, p. 205–254.
- Hoarță Cărăușu, Luminița, 2008, „Retică și pragmatică publicistică. Figuri de construcție și strategii persuasive în titlurile de articole din presa românească actuală”, *Philologica Jassyensia*, IV, nr. 1, p. 49–59.
- Levinson, Stephen C., 1983, *Pragmatics*, New York, Cambridge University Press.
- Levinson, Stephen C., 2000, *Presumptive meanings. The theory of generalised conversational implicature*, Cambridge, MIT Press.
- Manoliu-Manea, Maria, 1993, *Gramatică, pragmasemantică și discurs*, București, Editura Litera.
- Nicula, Irina, 2008, „Utilizări pragmatice ale demonstrativului în limba vorbită actuală: *asta* și *aceasta*”, în Gabriela Pană Dindelegan (ed.), *Limba română. Dinamica limbii, dinamica interpretării*, București, Editura Universității din București, p. 127–132.
- Nicula, Irina, 2009, „Dinamica pronumelor și a adjectivelor demonstrative în limba română actuală”, în Gabriela Pană Dindelegan (ed.), *Dinamica limbii române actuale. Aspecte gramaticale și discursive*, București, Editura Academiei Române, p. 181–194.
- Oroian, Elvira, 2006, *Anafora și catafora ca fenomene discursive*, Cluj-Napoca, Editura Risoprint.

- Pană Dindelegan, Gabriela (coord.), 2010, *Gramatica de bază a limbii române*, București, Editura Univers Enciclopedic Gold.
- Roventă-Frumușani, Daniela, 2004, *Analiza discursului. Ipoteze și ipostaze*, București, Editura Tritonic.
- Strauss, S., 2002, „*This, that and it in spoken american english: a demonstrative system of gradient focus*”, *Language Sciences*, 24, p. 131–152.
- Tasmowski-De Ryck, Liliane, 1990, „*Les démonstratifs français et roumains dans la phrase et dans le texte*”, *Langages*, nr. 97, p. 82–99.
- Tasmowski-De Ryck, Liliane, 1994, „*Référents et relations anaphoriques*”, *Revue Roumaine de Linguistique*, XXXIX, nr. 5-6, p. 456–478.
- Vasilescu, Andra, 2009, „*Elemente de dinamică discursivă a pronumelui*”, în Gabriela Pană Dindelegan (ed.), *Dinamica limbii române actuale. Aspecte gramaticale și discursive*, București, Editura Academiei Române, p. 115–162.
- Vasilescu, Andra, 2012, „*Deicticele discursive*”, în Oana Chelaru-Murăruș, Maria Cvasnî-Cătănescu, Claudia Ene, Camelia Ușurelu, Rodica Zafiu (ed.) (2012), *Text și discurs: omagiu Mihaelei Mancaș*, București, Editura Universității din București, p. 537–552.
- Zafiu, Rodica, 2004, „*Observații asupra anaforei în limba română actuală*”, în Gabriela Pană Dindelegan (ed.), *Tradiție și inovație în studiul limbii române*, București, Editura Universității din București, p. 239–252.
- Zafiu, Rodica, 2007, „*Interpretarea limbajului jurnalistic*”, *Limba română - Revistă de știință și cultură (Chișinău)*, XVII, nr. 7-9 (145-147), 2007, p. 141–146.

DISCOURSE FUNCTIONS OF DEMONSTRATIVES IN THE CURRENT JOURNALISTIC TEXT

(Abstract)

Based on Himmelmann's classification of demonstratives (1996), in which four universal discourse uses are identified, in the present paper we analyse several discourse functions of the situational / anaphoric *acesta* 'this' and *acela* 'that'. The statistics made on six thousand words shows the high frequency of the anaphoric use and of the proximity demonstrative *acesta* 'this' compared to the situational use and to the distal demonstrative *acela* 'that'.

It can be inferred that the reduced frequency of *acela* 'that' compared to *acesta* 'this' is due to the fact that the distal demonstrative covers very few specific functions, which, in fact, are taken over by the proximity demonstrative.